

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Inter opera 20.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

Novel. 22. de nupt. In profecto ad malitiam quadrigenarium, l. Vxor 7. C. De repud. ex Iustitiani *Novel. 117* Ve licent. matri & avia in §. Quod autem à nobis, ubi si uxor maritum in expeditione mortuum intelligit, permittitur ipsi adire Praefectum militum, ex quo ubi residerit eum mortuum esse, jubetur adhuc expectare per annum, antequam ad alias nuptias migrare possit.

Sed cum hoc casu de matrimonio dissolvendo & alio incundo agatur, non stamus juris Civilis dispositioni, sed ad jus Canonicum recurrendum est, quo certus nuntius de morte absentis requiritur, itaque sufficit, per hunc text. nost. In quo tamen recte addunt Butr. & Panorm. hic, attendendam esse qualitatem nuntii, utrum verisimilia argumenta sive indicia de morte absentis conjugis adferat; atque ad eam rem totam volunt relinquere iudicis arbitrio qui certitudinem nuntii ex circumstantiis aestimabit: sicut alias fieri solet, quando res certò non est determinata à jure, ut tunc recurratur ad arbitrium iudicis, per text. in l. §. ait prator D. De jure delib. in cap. fin. sup. De transact. in cap. 4. sup. De officio & potest. jud. deleg. & in c. Finem libibus 5. & ibi pulchre notat Glos. in fine sup. De dolo & contum.

Quæ certè obrinent, ubi mulier petit licentiam nubendi ab Ecclesia, id est, Ecclesiastico iudice. Aliter si suâ sponte sive auctoritate jam nupsit. Tunc enim ut à peccato excusetur, satis est, si ipsa verisimiliter credat maritum absentem mortuum esse, per ea, quæ tradunt Butr. Præpositus hic, & est textus in can. Per bellicam xxxiv. quasi. 2. & facit cap. fin. §. si autem sup. Ut lito non contest. Nam si dubitet, tenebitur quidem secundo marito debitum conjugale reddere, ipsa verò exigere non poterit à marito. Neque enim secundus maritus contra legem conjugii debito suo privandus est, l. Factum cuique suum D. De R. I. neque illa contra

sentium conscientia suâ ad exigendum debitum est admittenda, cap. Literas 12. verj. porro sup. Verisimilit. spoliat cap. fin. sup. De prescript. nisi fortasse levis & temeraria esset uxoris addubitatio; quæ ex consilio Pastoris sui est deponenda, ut ita explorata hac dubitatione uxor liberè possit & reddere & exigere debitum; per text. in cap. Inquisitioni 44. inf. De sent. excommunicat.

Et hæc, quæ de absente marito dicta sunt, eadem locum habent in absente uxore. Quod enim ad fidem & conjugale debitum attinet, maritus & uxor pari passu ambulant, can. Præcipit, can. Apud nos, can. can. fin. xxxii. quasi 5. vide latius Præposit. hic, Navarr. in Manuali cap. 22. num. 53. Sylvest. in P. Matrimonium; quasi. 13.

Ex quibus constat, in dubio semper pro matrimonio respondendum esse tamquam pro re favorabili, c. fin. sup. De sentent. & r. iud. & inf. De contracto matrim. contra interdict. Eccles. dum tamen de matrimonio contracto constet, sed aliquod impedimentum canonicum subesse postea intelligatur. Adhibita tamen moderatione de exigendo & reddendo debitum conjugale, prout jam antè dictum est. Dixi, dum tamen de matrimonio contracto constet; nam utrum matrimonium inter duos inicum sit, in facto consistit, ac proinde quoque non præsumitur, sed probandum est, c. 1. in verb. cum sint facti De constitut. lib. 6. & l. 2. D. De juris & facti ignor.

Sed hic præterendum non est, quocumque casu & tempore, altero conjugè absente, alter contraxerit matrimonium, & absens redierit, aut superstitem eum esse constiterit, posterius matrimonium statim dissolvendum esse, & prius restaurandum, cap. 2. inf. De secund. nupt. can. 1. 2. & can. Virgo xxxiv. quasi 2. idque postulat prioris matrimonii indissolubilis nexus, qui non nisi morte solvitur. c. 1. & 1. ad Corinth. 7.

In Cap. Inter opera 20.

SUMMARI A.

1. Meretricem uxorem ducens meretur apud Deum.
2. Maritus non cogitur uxorem adulteram recipere.
3. Meretrices cur tolerentur ab Ecclesia.
4. Reus mortis an absolvi possit, si meretricem uxorem ducens.

EX hoc Cap. discimus, non tantum permisum esse matrimonium, cum publica meretrice; sed etiam ducentem ob id meretricem apud Deum. Quippe opus est charitatis spirituales, errantem reducere in viam veritatis, can. Triasunt, dist. 45. Quare idem erit in uxore adultera, si maritus eam in consortium suum revocet, impediendi adulterii causa: † quam vis alioquin maritus non cogatur adulteram uxorem recipere, etiã

pœnitentem, c. 3, & ibi Gl, Panorm. Zabarel. & Anan. inf. De adulter. cum ex adulterio uxoris semel marito jus quæsitum sit, videlicet ut eam non teneatur recipere vel etiam retinere; quod ei invito auferendum non est, ult. in fine D. de pœn. & l. Id quod nostrum v. de R. I.

Quod autem Dd. nostri ex hoc textu colligunt, meretrices ideo ab Ecclesia tolerari, ad evitanda scilicet majora mala, puta stupra, adulteria, incestus, nititur vulgari hoc axioma: Ex deobus malis, id quod minimum est eligendum, cap. Duo mala, ibi v. d. dist. 13, Non tamen idcirco excusantur à peccato meretrices, etiam si causam paupertatis obrudant, ut etiam dictum supra. Nam, ut eleganter inquit Ulpianus Jurisc. non est ignoscendum ei, qui obtentu paupertatis turpissimam vitam elegit, l. Palam 43, v. De ritu nupt. Uti nec illi à peccato excusantur, qui cum ipsis congregiuntur, per text. in can. Meretrices & can. Nemo sibi blandiatur xxxii. q. 4.

Hic quæstio incidit, An reus ad mortem condemnatus ideo liberari possit, quod publicam meretricem in uxorem petat? Sunt qui existimant, per textum nostrum. Et sic in Hispania aliquando usurpatum fuisse refert Ant. Gomez. Variar. resolut. tomo 3, cap. 13, num. 37, vers. Quintus casus. Idem consuetudine Franciæ receptum esse tradit And. Tiraquel. in tract. De Pœnis causa 36, qui tamen non de meretrice, sed de puella simpliciter loquitur, additque ibidem ex Barth.

Chassanxo hanc rationem, quod per matrimonium major reo videatur pœna imponi, quam per mortem, propter malitiam mulierum. In meretrice verò hanc adfert rationem Ant. Gomez. jam citato loco, ut scilicet hoc modo meretrix revocetur à via perditionis ad vitam salutis. Sed negat Gomezius hoc observari in Ducatu Mediolanensi, quemadmodum & Tyraq. in Gallia, licet ignoret, an illud olim fuerit observatum. Et testatur idem Gomez. Petrum de Beronia aliquando hac de re consultum Andegavis de quodam fure petito per meretricem, respondisse, eundem furem non relaxandum, sed laqueo strangulandum esse: & ita factum fuisse.

Neque obstat textus noster hic; quia non inquit, talem reum dimittendum esse impunitum, sed ducenti meretricem proficere hoc opus in remissionem peccatorum, quemadmodum & alia charitatis opera. Nam pœnam in exteriori foro hac de causa remittere pugnat cum Republicæ utilitate, nec fit sine præjudicio partis læsæ. Sed neque hæc sententia jure probatur, imò magis adversari videtur l. Commissum 17, C. Ad L. Jul. de adult. Quamvis Emmanuel Soarez in annotat. ad citatum locum Gomezii, existimet eam aliquâ ratione & æquitate niti, ut hac de causa reus liberetur: cujus tamen contrarium ego magis æquum esse existimo; licet ubi moribus recepta est, non putem ab ea esse recedendum.

In Cap. Ad id 21.

SUMMARI A.

1. Matrimonium metu contractum convalescit per spontaneam cohabitationem.
2. Item per subsequentem copulam.

EX hoc Cap. intelliguntur plenius ea, quæ sup. eod. ad c. Cum locum latè differimus de matrimonio justo metu contracto; quod licet ipso jure nullum sit, tamen convalescit per spontaneam utriusque cohabitationem, quâ metus ille purgatur, tacito scilicet succedente consensu. Sed facti speciem unâ cum decisione breviter proponamus. Mulier quædam cum coacta contraxisset matrimonium, & postea per sesquiannum cohabitasset viro suo, tandem eum deseruit, & uterque tam vir quam mulier alienos

concubitus sectatus est; post hæc allegabat mulier, quod invita illi juncta fuisset, & proinde petebat se ab eo separari. Quæsitum est, quid juris; Et respondit hoc textu nostro S. Pontifex, quod, etsi ab initio mulier invita tradita fuerit viro, quia tamen postmodum per sesquiannum ei cohabitaverit, coaseatur hoc ipso in eum consensisse, atque idcirco eam compellendam esse, ut ad virum suum redeat: neque testès audiri oportere, si quos mulier producere velit ad probandum, quod in eundem virum non consenserit, cum mora tanti temporis hujusmodi probationem excludat. Jubet præterea utrique imponi pœnitentiam propter adulterium utrimque admissum.

Itaque hoc textu nostro consensus, qui antea vi extortus fuit, transit in liberum consensum

Uu

per